

TAJEMSTVÍ OHNIVÝCH KOULÍ

Miloslav
Švandrlík

Miloslav Švandrlík

TAJEMSTVÍ OHNIVÝCH KOULÍ

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Miloslav Švandrlík, 2018

Cover © Jarmila Růžicková, 2018

Cover Art © Lukáš Tuma, 2018

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2018

ISBN 978-80-7557-160-1 (print)

ISBN 978-80-7557-644-6 (ePub)

ISBN 978-80-7557-645-3 (mobi)

ISBN 978-80-7557-646-0 (pdf)

1.

„Co se nám to, soudruzi, pokoušíte namluvit?“ křičel tajemník ÚV KSČ Jiří Hendrych, pobíhaje po chodbě jako šílenec. „Tohle nemá s marxismem nic společného! To je idealismus a čarodějnictví.“ Ještě že nebyl přítomen soudruh Novotný. „To, že dal přednost mariáši, mu možná zachránilo život!“ Jiří Hendrych se stále nemohl vzpamatovat. Když ho bývalý ministr, docent Kahuda se svými přáteli přesvědčoval, že by se jakožto ideologický tajemník měl seznámit s aktivitami parapsychologů, po jistém váhání souhlasil. I když to považoval za ztrátu času, nakonec přikývl a udělal si pro tyto podiviny čas ve středu odpoledne. „Soudruzi v Sovětském svazu parapsychologii vážně studují,“ tvrdil Kahuda, „a telepatii uvádějí do praxe. Zejména generalita má o ni enormní zájem!“

To bylo nutno vzít v potaz. Hendrych se poradil s Novotným a ten jen mávl rukou. „Když si v Moskvě dají nohu za krk,“ zabručel, „dáme si ji tam taky. Jenže si ji při tom možná vykloubíme. Zaříd' to sám, já nejsem zvědav.“ Hendrych rovněž nehořel zvědavostí, ale parapsychologická lobby se projevovala dost aktivně. Zejména její hlavní mluvčí Gardavský, který se prodral na stránky Literárních novin. Hendrych tedy povolil. Nechal svolat několik známých parapsychologů přímo do budovy Ústředního výboru. Měli zde členům ideologického oddělení předvést své nezvyklé umění a dokázat, že by mohlo být straně ku prospěchu.

Hendrych v to nevěřil a význam setkání předem zlehčoval. „Po mém soudu je to rafinovaná ideologická diverze,“ tvrdil, „která má rozložit jednotu strany a lidu. Ale my jsme velkorysí a dovolíme, aby se nám pavědci a šarlatáni předvedli. Socialismus v naší zemi definitivně zvítězil, takže se nemáme čeho bát.“

Tak došlo k setkání marxistické elity s lidmi důvodně podezřelými z porušování materialistických norem. Pracovníci aparátu byli vyváděni, aby se mágům důkladně dívali na prsty, a ztrémovaní parapsychologové přemítali, jestli nespadli do skutečné jámy lvové. Nicméně se předvedení nových experimentálních směrů uskutečnilo. To, co bylo posléze předvedeno, lze hodnotit jako razantní útok na tajemníkův světový názor. Hendrych neměl daleko ke zhroucení. První parapsycholog byl expertem na hodiny. Ačkoliv si stoupl nejméně pět metrů od ciferníku, způsobil pohledem svých uhrančivých očí, že se ručičky dočista zbláznily. Chvilí šly dopředu, chvilí dozadu, potom každá jiným směrem a nakonec rotovaly, jako by byly součástí mixéru. Pak si vzal předvádějící na paškál metronom a dováděl s ním tak, že všichni kroutili hlavami.

„Cirkusáctví!“ syčel při tom Hendrych. „Něco takového nemůže strana upotřebit!“

Druhý parapsycholog ohýbal zrakem kovové předměty. Vidličky, lžíce, a dokonce pohrabáč. To už se Hendrych mračil jako Belzebub.

Pak předstoupil před ideology chlapík, který vytáhl z kapes několik žárovek a dotekem prstů je rozsvěcel, aniž je zapojil do elektrické sítě. Načež ukázal přítomným kus obyčejného provazu. Požádal někoho z přítomných o asistenci a přihlásil se soudruh Cvalík, který připravoval politické školení v drůbežárnách. Parapsycholog mu s úsměvem podal provaz. Cvalík se ho chopil, příšerně zařval a padl na zem. Válel se po podlaze v domnění, že z provazu dostává elektrické šoky.

Tohle už Hendrych nevydržel. Na to se rozhodně nemohl dívat. Šlo o veřejné zesměšnění politického pracovníka, což je trestuhodné! Což kdyby se k pokusu přihlásil sám tajemník? Nebo kdyby byl přítomen soudruh Novotný? Hendrych vyrazil na chodbu a navzdory své tloušťce nebyl k zastavení. „Tak tohle ne, soudruzi,“ zlobil se, „v těchto vodách plavat nebudeme! Socialismus není manéž! Kdybychom připustili, že to, co právě bylo předvedeno, není podvod, byli bychom v koncích s protináboženskou propagandou! Tuto ofenzívu musíme

zastavit! Teď bych potřeboval kafe, ale doktor mi ho zakázal.“ „Mám tu jednoho znamenitého parapsychologa,“ ozval se Kahuda, „který ti naleje sklenici čisté vody a vsugeruje ti, že piješ silnou kávu. Nechceš to, Jirko, zkusit?“

2.

Národní umělkyně Marie Majerová se zlobila jako vždycky, když si ji nějaká čtenářka spletla s Marií Pujmanovou. To nedovedla za živého Boha pochopit. Pujmanová podle ní byla měšťáckou paničkou, kterou by proletáři měli vyobcovat ze svého středu. Co s nimi má společného? Pochází z bohaté rodiny, její bratr je profesor a ona sama ani neví, co to je pořádný skandál. Kolik asi měla v životě amantů?

To Mařenka Majerová se prezentovala docela jinak. Jestliže se Adina Mandlová s Lídou Baarovou přely o to, která měla víc milenců, a dohadovaly se, jestli by se jejich obdivovatelé vešli do Lucerny, nebo by museli naklusat na Strahovský stadion, slavná spisovatelka na tom nebyla o nic hůře. Bývala krásná a žádoucí. Její divoká povaha okouzila i anarchistického básníka Františka Gellnera natolik, že jí dlouhá léta věnoval svou přízeň, což byl důvod k závisti četných konkurentek. Mařenka byla nejatraktivnější proletářkou své doby a také sexuálně nejštědřejší. Až to někdy škodilo. Sám S. K. Neumann, bouřlivák, jenž neměl příliš zábran, občas Mařence domlouval, když si prudérní maloměsto spletla s noční Paříží.

„Tohle Pujmanka nikdy nezažila!“ mumlala národní umělkyně, „ta nanejvýš koketovala v opeře a snažila se zalíbit buržoazním politikům. Kde vzala tu drzost drát se na mé místo a co je to za soudruhy, když ji zahrnují slávou a poctami? Je mi trapně, když se na to musím dívat! A ten dnešek mi dodal! Otvírala jsem hornický dům Marie Majerové, přijímala zasloužené holdy, a najednou se mě drzá holka v modré svazácké košili zeptá, jak jsem psala tu překrásnou knihu Miliony holubiček! Divím se, že jsem ji nezaškrtila. Takové srágoři bych nebyla schopna napsat ani pod narkózou! To je specialita Marie Pujmanové!

A té svazačce jsem ani nemohla vykrákat vlasy, ačkoliv bych si to s ní docela ráda vyřídila! Kdysi jsem přeložila z francouzštiny překrásnou knihu Čínská zahrada muk. To dílo inspirovalo mnoho mých vrstevníků k pozoruhodným sexuálníím kouskům. Teď bych docela s gustem podrobila útrpnému právu tu svazačku, která vystavuje na odiv svůj analfabetismus!“ Národní umělkyně se monologem poněkud uklidnila a začala přemítat, jak si spravit náladu z nudného odpoledne, kde zněly na její počest hornické písně a děti tančily přiblblá kolečka.

„Což takhle zajet na Drdovu Dobříš?“ napadlo ji téměř zlomyslně. „Flinká se tam kdejaký hochštapler, grafoman a veršotepec, zatímco skuteční spisovatelé objíždějí dělnická pracoviště a nakukují do šachet. Pujmanová ne, ta by se mohla ušpinit od mouru! Ale já už si připadám jako uklízečka v hornické kantýně a líbám se s předáky rekordních směn! To jsem to dopracovala! Ale dneska si zahraju na zámeckou paní. Hosta, jakým jsem já, si musí spisovatelstvo považovat!“

3.

„Mařenko!“ vykřikl Jan Drda a všechny brady se mu radostně roztrásly. „Takové překvapení! Pokud vím, ještě jsi nás svou návštěvou nepotěšila, ačkoliv jsme tě srdečně zvali!“

Národní umělkyně se ušklíbla. Dobříšský zámek byl institucí, k níž měla nevyřčené, ale zato velice silné výhrady. Drdovo impérium považovala za eldorádo pseudoumělců, kteří nejsou hodni hrdého označení inženýři lidských duší. Přihřívají se na cizí slávě, kořistí z úspěchu skutečných proletářských dělníků pera a k povznesení našich pracujících ničím nepřispívají. Však také celá řada skutečných umělců o Dobříš ani nezavadí. Takový Víťa Nezval se o ní vyjadřuje velice opovržlivě, protože na zámek jezdí literární floutkové, kteří hrají proti nezvalovskému formalismu a Kostu Biebla dohnali k sebevraždě; Marie Majerová tak příkrá nebyla, ale nechápala, proč zámek nebyl dosud pojmenován po nějakém význačném představiteli pracujícího lidu.

„Víš, Jendo,“ řekla nyní, „slyšela jsem, že tady není pravý tvůrčí kvas. Ani se tomu nedivím. Zámky byly vystavěny pro lenivé feudály, jejichž degenerované choutky zde byly plně uspokojovány. Ale jak může tohle prostředí inspirovat pokrokového umělce? Snad už jsem nechápavá babička, ale stále mě to láká víc mezi dělníky, a především mezi horníky!“

„To nás všechny, Mařenko,“ chlácholil ji Drda. „Jezdíme na kulturní brigády a učíme se od dělnické třídy. Mnozí z nás byli několik týdnů na Ostravsku a někteří mladí soudruzi pracovali na Stavbách mládeže. Jsou ovšem chvíle, kdy má i spisovatel právo na odpočinek. Musí důkladně promyslet dílo, které připravuje pro naše dělníky, rolníky

a pracující inteligenci. Potřebuje klid pro odpovědnou práci. Zámek a s ním spojené pohodlí, jakož i procházky v parku jsou velice vhodné!“

„Já jsem psala všude, kde to šlo,“ tvrdila národní umělkyně, „a komfort jsem věru nevyhledávala. Stačil mi stůl, židle a papír. Přitom se za své dílo nemusím stydět!“

„To jistě ne,“ souhlasil Drda, „ale doba se mění. I horníci, kteří v tvých románech trpěli podvýživou a umírali hladem nebo pod kulkami četnických karabin, dnes jezdí na rekreaci a sluní se na plážích.“

Drda chtěl pokračovat, ale takřka uprostřed věty si uvědomil, že má strašný hlad. Ještě větší než horníci za první republiky. Upozornil proto Marii Majerovou na existenci zámecké jídelny, kde je pro ni připraveno pohoštění. Tam je možno pokračovat i v této zajímavé diskusi.

„Ty bys ale měl držet dietu, Jendo,“ zažertovala stará dáma, „protože naše literatura nemá talentů nazbyt.“

„Já jsem, Mařenko, ve formě,“ holedbal se Drda, „a mohu to dokázat. V Houšťce u Staré Boleslavi jsem si vybojoval odznak TOZ. Zdolal jsem všechny disciplíny a ani jsem moc nešvindloval. Byl jsem lepší než Kainar a Ceškánský! Otec Jandera z nás měl radost.“

Národní umělkyně pokývala hlavou. „Jenom sportuj, Jeníku,“ souhlasila s jeho počínáním, „ale nešid kvůli sportu literaturu! Zátopek z tebe stejně nebude!“

4.

Tabule byla obložena chutnými sousty. Feudálním hodokvasům sice zůstala hodně dlužna, ale pro socialistické umělce šlo o skvělou nabídku. Zejména dortů, kremrolí a věnečků bylo habaděj. Vědělo se, že Marie Majerová je na sladké a mlsá při každé příležitosti. Také se jí okamžitě rozzářily oči a ruce se jí chvěly nedočkavostí. Ale dříve, než odstartovala útok na cukrovinky, vážně pokývala hlavou.

„Vždycky když vidím takovou hostinu,“ pravila, „musím si vzpomenout na doby první republiky, kdy děti kladenských horníků nemávaly ani suchou zemi! Kdepak kremrole se šlehačkou! O těch si mohly nechat pouze snít a těšit se, až se dostanou do hornického nebe. Kde by je napadlo, že se hojnosti dočkají už za několik desetiletí! Zasluhou dělnické třídy, vedené komunistickou stranou, mohou dnes horníci tátové vystrojit svým dětem právě takové hostiny, jaké máme my!“

„Velmi správně, soudružko Majerová!“ vykřikl básník Ilja Bart, „a my, čeští spisovatelé, to lidem musíme stále připomínat! Již proto, že africké děti tyto výtobyty dosud nemají.“

Národní umělkyně souhlasně přikývla, ale podnětnou myšlenku dále nerozvíjela. Zřejmě se obávala, že by Bart začal recitovat své epigramy proti konžskému prezidentovi, jako „Kesevubu, dostaneš na hubu“, nebo proti právě nastupujícímu diktátorovi, „Tschombe, ty vrahu, ať už jsi v tahu!“ O těchto výkřicích se Václav Lacina vyjádřil, že nejde o satiru, ale v nejlepším případě o bojovou lyriku. Přesto je Bart vytrvale nosil do Dikobrazu, kde se před ním redaktoři schovávali. Nyní však nebyl čas k dílu, ale k jídlu. Marie Majerová už nevydržela déle strádat. S výkřikem „Dejte babičce dortíček!“ si hůlčičkou, o niž se opírala, přitáhla svůj oblíbený malakov a začala ho konzumovat bez

ohledu na africké děti. Přesto Bart stále cosi vykřikoval a také několik dalších umělců se snažilo na sebe upozornit.

Posléze se prosadil mladý Slovák, kterému se říkalo Oravský bard. „Som šťastný,“ prohlásil nyní s kremrolí v ruce, „že môžem byť u jedného stola s národnou umelkyňou Máriou Majerovou, ktorá napísala vela hodnotných diel, ktoré poznáme i u nás na Slovensku. Na Orave aj pod Tatrami naši pionieri teraz recitujú Miliony holubičiek.“

V té chvíli Marii Majerové zaskočilo. Zakuckala se a zašermovala rukama pomatlanýma šlehačkou. Úslužný Bart zabubnoval na její záda.

Národní umělkyně se rozkašlala a vzápětí se měla k odchodu. Právila, že už nemá chuť na další debužírování a odchází do svého pokoje. Přesto si nechala zabalit několik vybraných kousků.

„Dobrou noc, soudruzi,“ řekla téměř mrazivě, „a kdyby sem náhodou zavítala soudružka Pujmanová, nabídněte jí speciality francouzské kuchyně!“

5.

Nastala chvíle trapných rozpaků. Bylo zřejmé, že Mařenka se smrtelně urazila a nebude mít příjemnou noc. Oravský bard se snažil pochopit, v čem vlastně pochybil, a Václav Lacina mu to vysvětlil. „Mařenka napsala Sirénu a teď má z tebe migrénu!“ Slovenský umělec se divil a otázel se satirika, jestli má počítat s nějakými nepříjemnými následky. Leč Lacina se tvářil téměř spokojeně. „Bude z toho mraku déšť? Leda průser, ale něšt!“

Ilja Bart brumlal, že je chybou, když Slováci neznají českou literaturu, ale po několika skleničkách vodky, prokládaných věnečky, mu to bylo už jedno. Vrátil se do Afriky, kde byl jako doma. Mumlal, že kapitalističtí debili Lumumbu nám zabili, a snažil se dostat k psacímu stroji, aby si tu debilitu zapsal.

Jan Drda se tvářil poněkud mrzutě. Považoval dobříšský zámek za svůj osobní úspěch a dbal na jeho prestiž. Nejraději by zde viděl co nejvíc národních a zasloužilých umělců, popřípadě zahraničních hostů. Proto sem také nedávno přitáhl uruguayského spisovatele, s nímž se seznámil v Karlových Varech. Host se zde producíroval, obletován kdekým, přes tři neděle, dokud se neprovalilo, že není nejen spisovatel, ale ani Uruguayec. Když se to dozvěděl ministr Nejedlý včetně veškerých výdajů, zamračil se a pravil: „Ten Drda! Píše román Hospodáři, a je to takový nehospodář!“

Od té doby si dobříšský pán dával na cizince pozor, pokud nešlo o Sověty. Tím více ale agitoval u našich mistrů slova, aby Dobříš navštěvovali co nejčastěji. Když se zámek stával útočištěm lidí nevýznamných, pokládal to za svoji prohru a činil vše pro rychlou nápravu.